

Aleg. 41.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie przemysłu domowego
i rękodzielniczego.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu z dnia 16. Października 1882. uchwalił Wysoki Sejm co następuje:

- „1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności jego „w sprawach przemysłu domowego i drobnego L. W. kr. 38.795/82.“
- „2. Sejm wzywa Wydział krajowy, aby na podstawie wypracowanego przez sejmową „komisję kultury krajowej statutu Komisji krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego, wdrożył rokowania z c. k. Rządem w przedmiocie utworzenia rzeczonej Komisji i upo- „ważnia zarazem Wydział krajowy do wydania statutu i ustanowienia Komisji krajowej bez „odwołania się do Sejmu.“

I.

Odpis uchwały powyższej przesłał Wydział krajowy wraz z projektem statutu „Komisji krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego“ odezwą z dnia 3. Listopada 1882 L. 53.557 c. k. Prezydyum Namiestnictwa z prośbą, ażeby przedłożyło uchwałę c. k. Ministerstwu wyznań i oświaty. Następnie upomniał się Wydział krajowy w odezwie wystosowanej do tegoż Prezydyum (z dnia 26. Czerwca r. b. L. 31.303) o rezolucję w sprawie utworzenia Komisji krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego. Pomimo tego jednakże związane rokowania dotąd żadnego nie zrobiły postępu. C. k. Prezydyum Namiestnictwa bowiem oznajmiło odezwą z dnia 7. Lipca r. b. L. 6952/pr., że J.E. p. Minister wyznań i oświaty nie powziął jeszcze decyzji w sprawie, będącej przedmiotem uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 16. Października r. z., a od tej pory nie otrzymał Wydział krajowy w sprawie tej żadnej dalszej wiadomości.

II.

Z czynności Wydziału krajowego i Kuratorji dla spraw przemysłu domowego i drobnego w sprawach szkół i zakładów dla podniesienia tegoż przemysłu, przypada na peryod objęty niniejszem sprawozdaniem co następuje:

A. Sprawy szkół dla podniesienia przemysłu domowego, założonych przed 15. Września 1882.

1. Szkoła koszykarstwa w Jarosławiu.

Zarząd szkoły koszykarstwa w Jarosławiu przedłożył Wydziałowi krajowemu relacją z dnia 16. Listopada 1882 L. 466 sprawozdanie o stanie szkoły w tymże roku, wykazujące ciągły postęp nie tylko w wykonaniu robót i w odbycie towaru, ale także w organizacyi szkoły i we wpływie jej na rozszerzenie się koszykarstwa jako przemysłu domowego oraz na rozszerzenie się i ulepszenie kultury łożyny. Na podstawie sprawozdania tego przyznał Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 22. Grudnia 1882. L. 62.931 w myśl wniosków zarządu na utrzymanie szkoły w r. 1883 dotację z funduszu krajowego w kwocie 1.000 zł. w. a. oraz nadzwyczajny zasiłek w kwocie 130 zł. w. a. na zakupno maszyny do strugania łożyny i warsztatu stolarskiego.

Powziąwszy później wiadomość, że zbiory szkoły nie mogą być w odpowiedni sposób przechowywane dla braku szaf, udzielił nadto Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 13. Lutego r. b. L. 7226 dalszy nadzwyczajny zasiłek w kwocie 200 zł. w. a. na sprawienie szaf.

2. Kurs koszykarstwa przy c. k. Seminaryum nauczycielskiem żeńskiem w Krakowie

Dyrekcya c. k. Seminaryum nauczycielskiego żeńskiego w Krakowie przedłożyła Wydziałowi krajowemu wniosek, ażeby w miejsce dotychczasowego, corocznie kwotą 200 do 250 zł. w. a. przez fundusz krajowy subwencyonowanego kursu koszykarstwa przy temże Seminaryum, utworzyć szkołę koszykarstwa, a na nauczycielkę szkoły powołać p. Amelię Zemierównę, która kosztem funduszu krajowego odbyła kurs koszykarstwa dla kobiet w technologicznem Muzeum przemysłowem w Wiedniu. W przedmiocie projektu powyższego oczekuje Wydział krajowy wniosków Kuratorji dla spraw przemysłu domowego i drobnego.

3. Kursa wyrobu kwiatów i malowania na porcelanie i t. d. przy temże Seminaryum.

Po otrzymaniu sprawozdania Dyrekcyi Seminaryum o stanie pracowni szkolnej w roku szkolnym 1882/83 oraz rachunku z użycia subwencji, udzielonej z funduszu krajowego na rzeczoną pracownię na rok szkolny 1882/83, wyznaczył Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 20. Lipca r. b. L. 27.653 na tenże cel na rok szkolny 1883/84 subwencyę w kwocie 500 zł. w. a.

4. Szkoła snycerstwa w Zakopanem.

Nowy budynek szkolny dla szkoły snycerstwa w Zakopanem wykończony został podług relacyi Wydziału Towarzystwa Tatrzańskiego z dnia 26. Kwietnia r. b. L. 97 w Lutym roku bieżącego, poczem przeniesiono niebawem szkołę do budynku tego, który kierownik zakładu uznał protokolarnie za zupełnie odpowiedni. Przyznana przez Wydział krajowy na budowę subwencya z funduszu krajowego w kwocie 3.000 zł. w. a. wyplaconą być miała według rozporządzenia Wydziału krajowego z dnia 7. Marca 1882 L. 4225 w ratach rocznych po 500 zł. w. a. Uwzględniając jednak stan funduszu Towarzystwa Tatrzańskiego, przychylił się Wydział krajowy do prośby Wydziału Towarzystwa o przyspieszenie wypłaty, w skutek czego zaasygnował Towa-

rzystwu rozporządzeniem z dnia 24. Października 1882 L. 48.180 zaliczkę w kwocie 1.000 zł. w. a., a rozporządzeniem z dnia 1. Maja r. b. L. 20.274 resztę subwencji w kwocie 2.000 zł. w. a. Nadto udzielił Wydział krajowy Towarzystwu Tatrzańskiemu wspomnianem już rozporządzeniem do L. 20.274/83 zasiłek nadzwyczajny w kwocie 150 zł. w. a. na wybudowanie szopy do przechowania materiałów szkoły Zakopańskiej.

5. Szkoła garncarstwa w Kołomyi.

W poprzednich sprawozdaniach z czynności swych w sprawie przemysłu domowego i drobnego wspominał Wydział krajowy po kilkakroć, że rządowa szkoła garncarstwa w Kołomyi, do której założenia fundusz krajowy swego czasu przyczynił się subwencją w kwocie 2.000 zł. w. a., zadania swego nie spełnia. Za główną przyczynę niepowodzenia szkoły uważał Wydział krajowy, opierając się w tej mierze na zdaniu Kuratorji dla spraw przemysłu domowego i drobnego, wadliwą organizację zarządu szkoły, a mianowicie postawienie zakładu pod bezpośredni zarząd władzy centralnej z uchYLENIEM wszelkiej ingerencji organów krajowych. Do tego samego przekonania przyszedł, jak się zdaje, także c. k. Rząd, gdyż c. k. Prezydium Namiestnictwa zawiadomiło Wydział krajowy odezwą z dnia 20. Maja r. b. L. 5011/pr., że JE. p. Minister wyznań i oświaty zalecił zawiązać rokowania z Wydziałem krajowym w tym celu, aby Wydział krajowy przyjął pod swój zarząd szkołę dla przemysłu garncarskiego w Kołomyi z rokiem szkolnym 1883/84 przy równoczesnem wyłączeniu jej z zakresu Ministerstwa oświaty, oraz że w razie przyjęcia tego projektu JE. p. Minister byłby skłonny do pozostawienia rzeczonemu zakładowi bezpłatnie całego teraźniejszego inwentarza. Dalszą zaś odezwą z dnia 15. Czerwca r. b. L. 5909/pr. oznajmiło c. k. Prezydium Namiestnictwa, że JE. p. Minister wyznań i oświaty zaledwo ma zamiar otwarcia szkoły kołomyjskiej z nowym rokiem szkolnym, jeżeliby rokowania o przyjęcie jej w zarząd Wydziału krajowego nie osiągnęły pomyślnego rezultatu.

Mając przekonanie, że szkoła garncarska w Kołomyi jako zakład zreorganizowany stosownie do potrzeb kraju i zostający pod zarząd organów fachowych ze stosunkami krajowymi dokładnie obeznanych, mogłaby przemysłowi krajowemu niepoślednie oddać usługi, widzi się Wydział krajowy zniewolonym oświadczyć się za przyjęciem propozycji c. k. Ministerstwa wyznań i oświaty, jednak tylko pod tym warunkiem, że przez objęcie szkoły kołomyjskiej w zarząd kraju nader skąpo wymierzona dotacja państwowa na szkoły dla podniesienia przemysłu w Galicyi nie dozna uszczuplenia, czyli że c. k. Ministerstwo wyznań i oświaty przyzna na dalsze utrzymanie szkoły tytułem subwencji przynajmniej taką samą kwotę, jaką skarb państwa udzielał dotąd na cel powyższy. Stanowisko, jakie zając postanowił wobec projektu objęcia szkoły garncarstwa w Kołomyi w zarząd kraju, określił Wydział krajowy w odezwie do c. k. Prezydium Namiestnictwa z dnia 26. Czerwca r. b. L. 29.453, obecnie zaś ma zaszczyt przedłożyć Wysokiemu Sejmowi odpowiedni wniosek.

6. Szkoła kołodziejska w Toustem.

Otrzymawszy sprawozdanie o stanie szkoły kołodziejskiej w Toustem za czas od 12go kwietnia do końca grudnia 1882, postanowił Wydział krajowy na wniosek Wydziału powiatowego w Skałacie podnieść dotację przyznaną na utrzymanie zakładu z 275 zł., na 600 zł. rocznie.

O postanowieniu tem zawiadomił Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 30. stycznia r. b. L. 5158 Wydział powiatowy w Skałacie, oznajmiając mu zarazem, że dalszy jego wniosek o nadzwyczajny zasiłek w kwocie 200 zł. w. a. na zakupno materiału weźmie pod rozwagę dopiero po lustracji zakładu, której dokona jako delegat Wydziału krajowego p. Ludwik Wierzbicki, członek Kuratorji dla spraw przemysłu domowego i drobnego.

7. Szkoła koronkarska w Kańczudze.

Na podstawie wyniku rokowań, o których wspomniano już w sprawozdaniu Wydziału krajowego z dnia 15. września 1882 L. 38.795, przedłożył Wydział powiatowy w Łańcucie relacją z dnia 14. września r. b. L. 1028 projekt statutu szkoły koronkarskiej w Kańczudze, poczem Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 29. września 1882 L. 46.144 zatwierdził tenże projekt i zaasygnował Wydziałowi powiatowemu subwencje przyznane na założenie zakładu i utrzymanie go w roku 1882, równocześnie zaś zamianował p. Karola hr. Scipiona delegatem swym w Komitecie nadzorczym i administracyjnym szkoły.

Szkoła otwartą została z dniem 1. września 1882, a podług sprawozdania p. hr. Scipiona, które Wydział powiatowy w Łańcucie przedłożył relacją z dnia 5. czerwca r. b. L. 764, rozwija się prawidłowo.

B. Sprawy szkół i warsztatów dla podniesienia przemysłu domowego i drobnego nowo założonych lub złożyć się mających.

1. Szkoła koronkarska w Zakopanem.

Projekt założenia szkoły koronkarskiej w Zakopanem powstał, jak już wspomniano w sprawozdaniu Wydziału krajowego z dnia 15. września 1882 L. 38.795, z inicjatywy p. Heleny Chłapowskiej, która na wykonanie projektu złożyła za pośrednictwem p. Dr. Tytusa Chałubińskiego 1.200 zł. w. a. w kasie krajowej. Zasięgnawszy w tej sprawie zdania Kuratorji dla spraw przemysłu domowego i drobnego, zgodził się Wydział krajowy na założenie szkoły i poruczył rozporządzeniem z dnia 9. grudnia 1882 L. 46.813 p. Franciszkowi Neuzilowi, kierownikowi szkoły snycerstwa w Zakopanem, wyszukanie odpowiedniego lokalu na pomieszczenie projektowanej szkoły i na mieszkanie dla jej nauczycielki. Na podstawie relacji p. Neuzila z dnia 19. grudnia 1882 polecił Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 31. stycznia r. b. L. 5.159 nająć dom przez p. Neuzila wskazany. Równocześnie ustanowił Wydział krajowy załączony $\frac{1}{2}$ statut szkoły koronkarskiej w Zakopanem niemniej plan nauki dlk tejże szkoły, tudzież instrukcyę dla Komitetu nadzorczego, miejscowego komitetu szkolnego i Opiekuna szkoły. Wreszcie zestawił Wydział krajowy preliminarz kosztów założenia i utrzymania szkoły jak w załączniku $\frac{1}{2}$.

Aleg. 1.

Aleg. 2.

Otrzymałszy wiadomość, że adaptacja najętego domu została ukończoną, zamianował Wydział krajowy dekretem z dnia 17. kwietnia r. b. L. 13.805 nauczycielką szkoły pannę Józefę Stelcer. Tymże dekretem zaprosił Wydział krajowy na protektorki zakładu pp. Różę hr. Krasieńską i Helenę Chłapowską, a na protektora p. Dr. Tytusa Chałubińskiego, oraz zamianował członkami Komitetu nadzorczego pp. Adama Uznańskiego, ks. dziekana Józefa Stolarczyka i Franciszka Neuzila. Na przedstawienie zaś Komitetu nadzorczego z dnia 4. maja r. b. zamianował dekretem z dnia 8. maja r. b. L. 21.034 Opiekunem szkoły, p. Franciszka Neuzila, a równocześnie powołał na członka Komitetu nadzorczego w miejsce p. Uznańskiego, który nominacyi nie przyjął, p. Józefa Sieczkę naczelnika gminy w Zakopanem.

Po ukończeniu wszelkich przygotowań otwartą została szkoła koronkarska w Zakopanem dnia 15. maja r. b. z 12tu uczennicami, a już w dwa miesiące po otwarciu otrzymał Wydział krajowy wiadomość, że powodzenie zakładu jest pod każdym względem zapewnione. Nieco później p. Ludwik Wierzbicki, członek Kuratorji dla spraw przemysłu domowego i drobnego, zwiedziwszy szkołę, przedłożył Wydziałowi krajowemu obszerną relacyę o stanie szkoły i widokach jej na przyszłość. Na podstawie zaś relacji tej, postanowił Wydział krajowy:

1. postarać się o obszerniejszy lokal na pomieszczenie szkoły;

2. uzupełnić pierwotne urządzenie tak, ażeby mógł przyjąć znacznieszą liczbę uczennic i wyznaczyć na ten cel kwotę 238 zł. w. a.;
3. udzielić nauczycielce p. Stelcer urlop sześciotygodniowy począwszy od 1. listopada r. b. i wyznaczyć dla niej zasiłek w kwocie 160 zł. w. a. na koszta podróży do Wiednia tudzież na opłatę za naukę w tamtejszych zakładach koronkarskich;
4. przyjąć na przyszły kurs dwie nauczycielki pomocnicze.

W myśl powyższych postanowień wydał Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 31. sierpnia r. b. 41.615 odpowiednie polecenia Komitetowi nadzorcemu szkoły i nauczycielce.

2. Projekt założenia zakładu dla nauki bednarstwa i kołodziejstwa w Kamionce strumiłowej.

Wydział powiatowy w Kamionce strumiłowej przedstawił w podaniu z dnia 14. Grudnia 1881 L. 1.744 potrzebę założenia w powiecie tym szkoły kołodziejstwa, bednarstwa i stolarstwa. Wskutek podania powyższego poruczył Wydział krajowy na wniosek Kuratorji dla spraw przemysłu domowego i drobnego rozporządzeniem z dnia 27. Czerwca 1882 L. 31.386 p. Ludwikowi Wierzbickiemu, członkowi rzeczoney Kuratorji, zbadanie stosunków na miejscu, oraz przeprowadzenie rokowań z Reprezentacją powiatu i gminami co do ewentualnego przyczynienia się do kosztów założenia i utrzymania projektowanej szkoły.

Opierając się na wyczerpującej relacji p. Wierzbickiego, wniosła Kuratorja dla spraw przemysłu domowego i drobnego, ażeby w celu podniesienia przemysłu domowego i drobnego kołodziejskiego i bednarskiego w powiecie Kamionieckim założyć w Kamionce strumiłowej warsztaty zawodowe dla nauki bednarstwa i kołodziejstwa; poczem Wydział krajowy na podstawie wniosków Kuratorji ustanowił rozporządzeniem z dnia 13. Lutego r. b. L. 5.514 załączony % statut zakładu dla nauki kołodziejstwa i bednarstwa w Kamionce strumiłowej, oraz zestawił preliminarz kosztów założenia i utrzymania tegoż zakładu jak w załączniku %. Temże rozporządzeniem udzielił Wydział krajowy statut wraz z preliminarzem Wydziałowi powiatowemu w Kamionce strumiłowej z wezwaniem, aby starał się nakłonić Reprezentację powiatu do wyznaczenia dotacyi na projektowany zakład oraz przeprowadził rokowania z gminami i osobami prywatnemi względem przyczynienia się do pokrycia kosztów założenia i utrzymania tegoż zakładu.

Aleg. 3.

Aleg. 4.

Zabiegi p. Wierzbickiego oraz Wydziału powiatowego w Kamionce strumiłowej o uzyskanie funduszów dla zakładu, odniosły podług relacji tegoż Wydziału z dnia 31. Lipca r. b. L. 726 skutek następujący:

1. Gmina Kamionka strumiłowa zobowiązała się dostarczyć lokal potrzebny dla zakładu;

2. Rada powiatowa Kamioniecka wyznaczyła dla uczniów zakładu 8 stypendyów po 60 złr. w. a. na lat trzy;

3. p. Stanisław hr. Badeni zobowiązał się przyczynić się w zastępstwie funduszu powiatowego do pokrycia kosztów utrzymania zakładu rocznie kwotą 300 złr. w. a. przez lat pięć, a nadto dostarczać zakładowi przez ten sam przeciąg czasu bezpłatnie po 16 stosów metr. twardego drzewa opałowego oraz po 8 metrów kub. grabiny, 10 met. kubicznych brzeziny i 10 met. kub. dębiny z dostawą do lokalu szkolnego;

4. p. Kazimierz hr. Badeni zobowiązał się dostarczać zakładowi przez lat pięć bezpłatnie po 8 metr. kub. grabiny, po 10 metr. kub. brzeziny i po 10 mtr. kub. dębiny.

Otrzymawszy deklaracye na oferty powyższe, postanowił Wydział krajowy dążyć do tego, aby zakład wszedł w życie z wiosną roku 1884., i w tym celu poruczył rozporządzeniem

z dnia 31. Sierpnia r. b. L. 39.961 p. Wierzbiickiemu zakupno narzędzi potrzebnych do uposażenia zakładu oraz wyszukanie nauczycieli zawodowych.

3. Projekt założenia warsztatu zawodowego dla nauki tkactwa w Horodence.

W sprawozdaniu z dnia 15. Września 1882 L. 38.795 wyłuszczył Wydział krajowy powody, dla których zgodnie z opinią Kuratorji dla spraw przemysłu domowego i drobnego oświadczył się był przeciw projektowi założenia szkoły tkactwa w Horodence.

Od tej pory zbadali stan i potrzeby przemysłu tkackiego w Horodence i jej okolicy dokładniej jeszcze delegaci Kuratorji i stowarzyszenia „Spójnia“, a na podstawie relacji tychże delegatów przedłożyła Kuratorja wnioski, ażeby w celu podniesienia przemysłu tkackiego w Horodence założyć tamże nie szkołę, ale warsztat zawodowy dla nauki tkactwa.

Uwzględniając wniosek powyższy, ustanowił Wydział krajowy na tle projektu Kuratorji załączony $\%.$ statut warsztatu zawodowego dla nauki tkactwa w Horodence oraz zestawiał preliminarz kosztów założenia i utrzymania tego warsztatu jak w załączniku $\%.$, poczem udzielił rozporządzeniem z dnia 31. Sierpnia r. b. L. 5.515 statut wraz z preliminarzem Zwierzchności gminy w Horodence.

Nadmienić wypada, że na rzecz projektowanego zakładu zobowiązali się do ofiar wędług podania Zwierzchności gminy w Horodence z dnia 14. Września 1882 L. 1.263:

1. Rada powiatowa Horodeńska, która wyznaczyła na utrzymanie szkoły rocznie po 200 złr. w. a. na lat pięć;

2. Gmina Horodenka, która na tenże sam cel wyznaczyła rocznie po 100 złr. w. a. również na lat pięć;

3. P. Jakób Br. Romaszkan, który zobowiązał się udzielać zakładowi corocznie przez lat pięć po 200 złr. w. a. na lokal, po 80 złr. w. a. na opał i oświetlenie i po 20 złr. w. a. na usługę lub w miejsce tej subwencji odstąpić na własność zakładu odpowiedni budynek na jego pomieszczenie.

4. Projekt założenia szkoły dla przemysłu garncarskiego we Lwowie.

Otrzymałszy w sprawie projektu założenia szkoły dla przemysłu garncarskiego we Lwowie odmowną rezolucję c. k. Rządu, o której wspomniano w sprawozdaniu z dnia 15. Września 1882 L. 38.795, usiłował Wydział krajowy w odezwie do c. k. Prezydium Namiestnictwa z dnia 30. Stycznia r. b. L. 5.153 wykazać nietrafność i niedostateczność argumentów, z którymi delegat c. k. Ministerstwa wyznań i oświaty p. prof. Bauer wystąpił był przeciw projektowi. Krok ten jednakże nie odniósł pożądanego skutku, gdyż c. k. Prezydium Namiestnictwa oznajmiło odezwą z dnia 30. Czerwca r. b. L. 6.585/pr. na podstawie reskryptu JE. p. Ministra wyznań i oświaty z dnia 16. Czerwca r. b. L. 4.345 przedewszystkiem: że Ministerstwo nie miało żadnej wątpliwości pod tym względem, że naukę garncarstwa powinno się ująć w ramy szkoły dla przemysłu artystycznego we Lwowie, jednak musiało postawić jako pierwszy warunek: miejscowe połączenie nowego działu naukowego z już istniejącym; a dalej dosłownie co następuje:

„Jak długo więc dla obecnego zakładu nie będzie daną dostateczna rękojmia, że zdoła „on bez wszelkich zewnętrznych trudności sprostać swemu właściwemu powołaniu, jak długo „dziś już powstającym licznym niedogodnościom nie zapobiegnie się trwale przez wzniesienie „budynku kosztem gminy lub kraju i nie zapewni przez to spokojnego rozwoju istniejącego za-

„kładu naukowego, jakoteż ewentualnie przy nim urządzić się mającego oddziału dla przemysłu „garncarskiego, nie może Ministerstwo przyjąć na siebie odpowiedzialności utworzenia przy „lwowskiej szkole przemysłu artystycznego nowej instytucji, lecz musi opiekę swoją skierować „na takie choćby drugorzędne miejscowości, które są gotowe wypełnić owe nieodzowne warunki.

„W tej myśli a nie w zamiarze wykluczenia Lwowa w ogóle od posiadania szkoły dla „przemysłu garncarskiego, wypowiedziano także opinię fachową, powołaną w szacownym piśmie „Świętego Wydziału krajowego z dnia 30. Stycznia b. r. L. 5153“.

5. 6. 7. Projekta założenia warsztatów zawodowych dla nauki garncarstwa w Alwernii, w Kołaczycach i w Starejsoli.

Projekta powyższe są dotąd przedmiotem badania Kuratorji dla spraw przemysłu domowego i drobnego.

8. Projekt założenia szkoły garncarstwa lub warsztatu zawodowego dla nauki garncarstwa w powiecie Rawskim.

O założenie szkoły garncarstwa w powiecie Rawskim wniósł Wydział powiatowy Rawski podaniem z dnia 8. Października 1882 L. 820. Projekt powyższy odstąpił Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 31. Października 1882 L. 51.409 Kuratorji dla spraw przemysłu domowego i drobnego do oceny, a na podstawie wniosków Kuratorji porucił rozporządzeniem z dnia 30. Stycznia r. b. L. 5.154 p. Ludwikowi Wierzbickiemu zbadanie sprawy na miejscu, o czem równocześnie zawiadomił Wydział powiatowy w Rawie.

Wspomniany Wydział powiatowy doniósł jednak relacją z dnia 12. Lutego r. b. L. 100, że będąc zajętym projektem budowy drogi w powiecie Rawskim, nie może na razie być pomocnym delegatowi Wydziału krajowego w spełnieniu poruczonego mu zadania, wskutek tego zaś podróż p. delegata do powiatu Rawskiego została odroczonej.

9. Projekt założenia szkoły lub warsztatu dla podniesienia przemysłu wyrobu kilimków w powiecie Zbarazkim.

Wydział powiatowy w Zbarażu doniósł relacją z dnia 4. Października r. z. L. 1.189, że w celu podniesienia istniejącego w powiecie przemysłu wyrobu dywanów i kilimków postanowił założyć szkołę wyrobu kilimków, zarazem zaś wyraził prośbę, ażeby Wydział krajowy przyczynił się do pokrycia kosztów założenia i utrzymania tejże szkoły. Zasięgnawszy i w tej sprawie opinii Kuratorji dla spraw przemysłu domowego i drobnego, oznajmił Wydział krajowy w myśl wniosków Kuratorji rozporządzeniem z dnia 30. Stycznia r. b. L. 5.156 Wydziałowi powiatowemu w Zbarażu, że na razie nie może poprzeć projektu założenia szkoły lub warsztatu dla nauki wyrobu kilimków w powiecie Zbarazkim, natomiast zaś gotów jest przyczynić się do pokrycia kosztów utrzymania kandydata, którego Wydział powiatowy zechciał wysłać na naukę do szkoły rysunków i modelowania przy lwowskim Muzeum przemysłowem w celu przysposobienia go na nauczyciela projektowanego warsztatu.

10. 11. 12. 13. 14. 15. Do projektów, które Wydział krajowy w poprzednich sprawozdaniach wymienił jako będące przedmiotem badania Kuratorji dla spraw przemysłu domowego i drobnego, przybyły w ciągu peryodu objętego niniejszem sprawozdaniem oprócz wspomnianych już wyżej:

- a) projekt założenia szkoły plecionek w Rasztowcach (w powiecie Skałackim), wniesiony przez obszary dworskie w Rasztowcach i Kozinie podaniem z dnia 25. Kwietnia b. r.
- b) projekt założenia szkoły wyrobu parkietów w Sądowej Wiszni, wniesiony przez Zwierzchność gminy w Sądowej Wiszni za pośrednictwem c. k. Starostwa Mościskiego

- do c. k. Namiestnictwa podaniem z dnia 15. Maja r. b. L. 155 a poparty przez Wydział powiatowy w Mościskach podaniem do Wydziału krajowego z dnia 15. Sierpnia r. b. L. 1.366.
- c) projekt założenia państwowej szkoły przemysłowej dla kierowników rękodzielniczych we Lwowie (Werkmeisterschule) wniesiony przez Magistrat król. stoł. miasta Lwowa podaniem z dnia 10. Sierpnia r. b. L. 22.261.
 - d) projekt założenia szkoły garncarstwa w Lipnicy (w pow. Bocheńskim) poruszony przez Zwierzchność gminy w Lipnicy a wniesiony przez c. k. Starostwo Bocheńskie odezwą z dnia 31. Sierpnia r. b. L. 10.536.

Nadto odstąpił Wydział krajowy Kuratorji do ocenienia:

- e) odezwę c. k. Prezydium Namiestnictwa z dnia 28. Lutego r. b. L. 825/pr. o udzielenie subwencji z funduszu krajowego na pokrycie kosztów umieszczenia szkoły snycerstwa przy c. k. szkole dla przemysłu artystycznego we Lwowie.
- f) podanie Zarządu głównego Towarzystwa pedagogicznego we Lwowie z dnia 27. Kwietnia r. b. L. 66 o przyznanie subwencji na uzupełnienie środków naukowych szkoły rzeźbiarskiej w Sokalu, założonej we Wrześniu 1882 przy tamtejszej szkole wydziałowej staraniem Sokalskiego Oddziału Towarzystwa pedagogicznego.

III.

W związku z przemysłem domowym i drobnym stoi czynność Wydziału krajowego i Kuratorji w następujących sprawach:

1. Na kursa specjalne w technologicznem Muzeum przemysłowem w Wiedniu wysłał Wydział krajowy na rok szkolny 1882/83 kosztem funduszu krajowego następujących stypendystów:

- a) na kurs koszykarstwa i uprawy wierzb koszykarskich Szymona Golbę i Stefana Stefanowicza, uczniów szkoły koszykarstwa w Jarosławiu;
- b) na kurs wyrobu mebli koszykarskich Józefa Kracha, ucznia szkoły koszykarskiej w Rudniku;
- c) na kurs koszykarstwa dla wykształcenia personalu żeńskiego pannę Amelię Zimlerównę, nauczycielkę pomocniczą szkoły ludowej w Wieliczce;
- d) na kurs snycerstwa i tokarstwa Jędrzeja Trzebunię, ucznia szkoły snycerstwa w Zakopanem i Jana Białasa, ucznia szkoły rzeźbiarskiej w Rymanowie;
- e) na kurs wyrobu mebli i stolarstwa budowlanego Henryka Żaaka, czeładnika stolarskiego ze Lwowa;
- f) na kurs w celu wykształcenia chemików na kolorystów p. Wiktora Drzymuchowskiego, ukończonego politechnika.

W roku szkolnym 1883/84 urządzone będą we wspomnianem Muzeum podług doniesienia Dyrekcyi Muzeum z dnia 17. Maja r. b. L. 602 następujące kursa specjalne;

- a) kurs wyrobu mebli i stolarstwa budowlanego;
- b) kurs snycerstwa i tokarstwa;
- c) kurs koszykarstwa dla wykształcenia personalu żeńskiego;
- d) kurs dla chemików, chcących się wykształcić na kolorystów.

Na pierwszym z powyższych kursów (a) pozostawi Wydział krajowy dotychczasowego stypendystę Henryka Żaaka. Na kurs zaś ad b) zamówił Wydział krajowy pismem z dnia 12. Czerwca r. b. L. 27.164 u Dyrekcyi Muzeum 2 miejsca, poczem zawezwał rozporządzeniem z dnia 30. Sierpnia r. b. L. 43.969 zarządy szkoły snycerstwa w Zakopanem i szkoły rzeźbiarskiej w Rymanowie do przedstawienia kandydatów na kurs rzeczony.

2. Z trzech stypendystów wysłanych podług sprawozdania z dnia 15. Września 1882 L. 38.795 kosztem funduszu krajowego do szkoły snycerstwa w Zakopanem na rok szkolny 1882/83 otrzymał jeden w roku bieżącym dalszy zasiłek w kwocie 70 zł. w. a. Nadto udzielił Wydział krajowy na prośbę Zarządu Towarzystwa Tatrzańskiego czwarte stypendyum (miesięcznie po 15 zł. w. a.) na czas od 1. marca do końca Lipca r. b. Józefowi Büchswi.

Na rok szkolny 1883/84 przyznał Wydział krajowy na wniosek Zarządu szkoły snycerstwa w Zakopanem rozporządzeniami z dnia 31. Sierpnia r. b. L. 43.897, 43.898, 43.899 trzem ze wspomnianych wyżej stypendystów, a mianowicie: Michałowi Chaszczewiczowi, Józefowi Büchswi i Franciszkowi Zajdlowi po 15 zł. w. a. miesięcznego zasiłku, i to pierwszym dwom na cały rok, zaś Zajdlowi na pół roku.

3. P. Fryderykowi Lachnerowi, który podług sprawozdania z dnia 15. Września 1883 L. 28.795 uzyskał z funduszu krajowego stypendyum o rocznych 600 zł. w. a. na lat dwa na podróż, mającą na celu wykształcenie się na nauczyciela dekoracyi naczyń, udzielił Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 6. Lipca r. b. L. 32.040 dodatkowy zasiłek w kwocie 100 zł. w. a.

4. P. Edmundowi Krzenowi, inżynierowi technologowi, przyznał Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 6. Lipca r. b. L. 34.481 na studia chemiczno-technologiczne garncarskie, mające trwać najdłużej 1½ roku, obok zasiłku jednorazowego w kwocie 50 zł. w. a. na podróż do Wiednia, zasiłek miesięczny w kwocie 60 zł. w. a., — a prócz tego na czas pobytu w szkołach garncarskich miesięcznie po 15 zł. w. a. na wydatki w laboratorium.

5. Wskutek przedkładanych przez Wydziały powiatowe zażaleń, dotyczących się mylnego zastosowania ustawy o podatku zarobkowym do przemysłu domowego, odnosił się Wydział krajowy po kilkakroć do c. k. Prezydium Namiestnictwa w celu wyjednania odpisania nałożonego podatku, a interwencya Wydziału krajowego nie była bezowocną, gdyż c. k. Dyrekcyja skarbu w kilkunastu wypadkach uwzględniła wniesione za pośrednictwem Wydziału krajowego zażalenia przeciw wymiarowi podatku zarobkowego, dokonane przez organa skarbowe pierwszej instancyi. W sprawie tej udzielił nadto Wydział krajowy okólnikiem z dnia 18. Czerwca r. b. L. 64.116 Wydziałom powiatowym ponownego pouczenia.

IV.

Robiąc użytek z funduszu przeznaczanego przez Wysoki Sejm na przemysł rękodzielniczy, pożyczki i subwencye (Rub. XV. poz. 149 budżetu funduszu krajowego na rok 1883), starał się Wydział krajowy w ciągu peryodu objętego niniejszem sprawozdaniem wpłynąć na podniesienie przemysłu rękodzielniczego w sposób następujący:

1. P. M. Heydenreichowi we Lwowie, którego zakład robót pończoszkowych wspierany był już poprzednio zasiłkami z funduszu krajowego przez rok jeden, poczynszy od Grudnia 1881. (porówn. przeszłoroczne sprawozdanie z czynności Wydziału krajowego str. 31) przyznał Wydział krajowy, zbadawszy stan zakładu i znalazłszy niezaprzeczonego postęp w rozwoju przedsiębiorstwa, rozporządzeniem z dnia 14. Listopada 1882 L. 55583 jednorazowy zasiłek w kwocie 100 złr. w. a. na częściowe pokrycie najmu lokalu oraz subwencye miesięczne na czas od 1. Grudnia 1882 do końca Maja r. b. po 50 złr. w. a. na częściowe pokrycie płacy robotnika francuskiego i po 120 złr. w. a. na premie dla robotników i robotnic uczących się w zakładzie. Rozporządzeniem zaś z dnia 15. Maja r. b. L. 22575, udzielił Wydział krajowy p. Heydenreichowi ponowny zasiłek na pokrycie najmu lokalu w kwocie 100 złr. w. a., przyznając mu równocześnie subwencye miesięczne w podanej co dopiero wysokości na dalsze pół roku.

2. Podobnie uwzględnił Wydział krajowy prośbę p. Maryi Romiszowskiej w Krakowie, pobierającej z funduszu krajowego zasiłki miesięczne na zakład robót oczkowych po-

cząwszy od Kwietnia roku 1882 (porówn. przeszłoroczne sprawozdanie z czynności Wydziału krajowego str. 32) o dalsze subwencyonowanie zakładu i przyznał petentce rozporządzeniem z dnia 29. Grudnia 1882 L. 62902, wyznaczone pierwotnie zasiłki miesięczne na czas od 1. Maja r. b. do końca Kwietnia roku 1884.

3. O pierwszych krokach jakie poczynił Wydział krajowy w celu podniesienia tkactwa jako jednej z najważniejszych gałęzi drobnego przemysłu krajowego, podano już wiadomość w sprawozdaniu z dnia 15. Września 1882 L. 38795. Przedmiotem zaś dalszej czynności Wydziału krajowego na tem polu było obok omówionego już wyżej projektu założenia warsztatu zawodowego w Horodence co następuje:

Stowarzyszeniu „Spójnia“ we Lwowie, zajmującemu się bardzo gorliwie sprawą podniesienia tkactwa, udzielił Wydział krajowy dalszych subwencji na zakładanie stowarzyszeń rękodzielniczych, mianowicie stowarzyszeń tkaczy, w szczególności rozporządzeniem z dnia 23. Października 1882 L. 46825 — 200 złr. w. a., a rozporządzeniem z dnia 18. Listopada 1882 L. 52829 400 złr. w. a. Na wniosek tegoż stowarzyszenia udawał się dalej Wydział krajowy po dwakroć (odezwami z dnia 18. Listopada 1882. L. 52829 i z dnia 31. Sierpnia r. b. L. 43968) za pośrednictwem c. k. Prezydium Namiestnictwa do c. k. Ministerstwa wyznań i oświaty z prośbą, ażeby p. Edwardowi Augustyniowski, dyrektorowi c. k. szkoły tkackiej w Jägerndorf na Szlązku, udzieliło pozwolenia do wzięcia udziału w pracy delegatów stowarzyszenia, mającej na celu organizację krajowego przemysłu tkackiego, a prośba powyższa w obudwu wypadkach znalazła uwzględnienie.

Jednym z owoców pracy delegatów „Spójni“ jest zawiązanie się Towarzystwa tkaczów w Kossowie, stowarzyszenia zarejestrowanego z ograniczoną poręką. Stowarzyszenie to wniosło w ciągu przeszłorocznej sessyi sejmowej petycję o zasiłek, którą Wysoki Sejm uchwałą z dnia 20. Października 1882 przekazał Wydziałowi krajowemu do dokładnego zbadania i ewentualnego uwzględnienia z Rub. XV. poz. 149 budżetu. Zbadawszy stan rzeczy w myśl powyższego polecenia Wysokiego Sejmu, i nabrawszy przeświadczenia, że towarzystwo tkaczy w Kossowie zasługuje na poparcie, udzielił Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 13. Marca r. b. L. 7224, towarzystwu temu zasiłek w kwocie 500 złr. w. a. zarazem zaś przyznał mu pożyczkę z funduszu krajowego w kwocie 3.000 złr. w. a. na 3 od sta, spłacić się mającą w dziesięciu równych ratach półrocznych począwszy od 1. Kwietnia 1884, stawiając przytem za warunek, aby pożyczka obróconą została przedewszystkiem na zakupywanie poprawnych warsztatów tkackich, któreby członkowie towarzystwa po obznajomieniu się z temi warsztatami otrzymywali na własność z obowiązkiem spłacenia ratami należności przypadającej towarzystwu. Przyznaną zaś pożyczkę zaasygnował Wydział krajowy na podstawie skryptu dłużnego towarzystwa rozporządzeniem z dnia 16. Maja r. b. L. 23196.

Podobnie jak petycję towarzystwa tkackiego w Kossowie przekazał Wysoki Sejm także petycję tkaczy z gminy Łuźnia o zapomogę i poparcie tkactwa domowego uchwałą z dnia 20. Października 1882 Wydziałowi krajowemu do dokładnego zbadania i ewentualnego uwzględnienia z Rub. XV. poz. 149. budżetu. W skutek uchwały powyższej wezwał Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 22. Grudnia 1882 L. 62.911 Wydział powiatowy w Gorlicach, ażeby zbadał stan i potrzeby przemysłu tkackiego w Łuźni i zaproponował środki, którychby użyć należało w celu podniesienia tego przemysłu. Wezwaniu temu jednakże Wydział powiatowy dotąd nie uczynił zadość.

Wreszcie przekazał Wysoki Sejm uchwałą z dnia 20. Października 1882 Wydziałowi krajowemu do dokładnego zbadania i ewentualnego uwzględnienia z Rubr. XV. poz. 149. budżetu petycję towarzystwa tkaczy w Błażowie o subwencyę dla Marcina Brzęka, ucznia szkoły tkackiej w Policzce (w Czechach). W sprawie powyższej zasięgnął Wydział krajowy zdania Kuratoryi dla spraw przemysłu domowego i drobnego, a na podstawie jej wniosku wy-

znaczył dla Marcina Brzęka stypendyum o rocznych 200 zł. w. a. na lat dwa, poczem przesłał Dyrekcyi towarzystwa tkaczy w Błażowie rozporządzeniem z dnia 19. Grudnia 1882 L. 62.933 kwotę potrzebną na wypłatę stypendyum w roku szkolnym 1882/83.

Nadmienić jeszcze wypada, że Wydział krajowy pragnąc ułatwić tkaczom krajowym nabywanie ulepszonych warsztatów tkackich, udzielił rozporządzeniem z dnia 6. Kwietnia r. b. L. 15.133 Zakładowi sierót i ubogich Stanisława hr. Skarbką w Drohowsku zaliczkę w kwocie 2000 zł. a. w. na fabrykację takich warsztatów.

4. Obok przemysłu tkackiego zalicza Wydział krajowy do najważniejszych i najżywniejszych gałęzi przemysłu krajowego wszystkie te rodzaje przemysłu, którym za materyał służą skóry. —

Z tego powodu skierował Wydział krajowy usiłowania swe przedewszystkiem ku podniesieniu garbarstwa krajowego, a dla dopięcia wytkniętego celu uznał za stosowne przyjść w pomoc dwom garbarniom, których należytemu rozwojowi podług informacji szczegółowych zaczerpniętych od znawców, dotąd stał na przeszkodzie tylko brak odpowiedniego kapitału obrotowego, mianowicie garbarni w Ładnie pod Tarnowem p. Xawerego Siekierskiego i garbarni w Stanisławowie p. Xawerego Deskura. — Pierwszemu z garbarzy powyższych udzielił Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 26. Czerwca r. b. L. 25.878 pożyczkę w kwocie 4000 zł. w. a. na 3 od sta spłacić się mającą w równych ratach półrocznych z góry, począwszy od 1. Stycznia 1885 w przeciągu lat pięciu. Na pożyczkę tę zeznał p. Siekierski skrypt dłużny, w którym pomiędzy innemi zastrzeżono dla Wydziału krajowego prawo nadzoru nad garbarnią na czas trwania stosunku pożyczkowego. Korzystając więc z prawa rzeczonoego, poruczył Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 31. Lipca b. r. L. 36.445 wykonywanie nadzoru nad garbarnią w Ładnie p. Ludwikowi Wierzbickiemu. — Co się tyczy garbarni w Stanisławowie, to Wydział krajowy postanowił udzielić p. Deskurowi pożyczkę w kwocie 4000 zł. w. a. na 3 od sta za zabezpieczeniem hipotecznem na realności p. Deskura, a formalna umowa w przedmiocie pożyczki powyższej niebawem zostanie zawartą.

Przedmiotem dalszej czynności Wydziału krajowego było popieranie Towarzystw handlu skór zakładanych w celu położenia tamy wyzyskiwaniu szewców przez handlarzy skór. Do zorganizowania takich towarzystw przyczyniło się w znacznej mierze lwowskie stowarzyszenie „Spójnia“, któremu Wydział krajowy udzielił był rozporządzeniem z dnia 14. Lipca 1882 L. 26.223 subwencyę w kwocie 300 zł. w. a. na pokrycie kosztów zakładania towarzystw handlu skór. Po zawiązaniu się pewnej liczby towarzystw na prowincyi, oświadczyło lwowskie towarzystwo handlu skór, stowarzyszenie zarejestrowane z nieograniczoną poręką, istniejące już od lat kilku przy wzrastającym z każdym rokiem powodzeniu, gotowość do utworzenia składu skór ordynarnych, z któregooby towarzystwa mniejsze czerpały potrzebny im towar. Ponieważ zaś utrzymywanie takiego składu wymaga znaczniejszego kapitału obrotowego, na którym lwowskiemu towarzystwu zbywało, przeto Wydział krajowy postanowił otworzyć temuż towarzystwu na cel powyższy kredyt do wysokości 15.000 zł.

W myśl postanowienia tego udzielił Wydział krajowy Towarzystwu na podstawie skryptów dłużnych rozporządzeniem z dnia 9. Czerwca r. b. l. 26797 pożyczkę w kwocie 5.000 złr. na 3 od sta spłacić się mającą w 10-ciu równych ratach półrocznych, począwszy od 1. Czerwca 1885 r, a następnie rozporządzeniem z dnia 15. Lipca r. b. L. 35219 pożyczkę w kwocie 10,000 na trzy od sta spłacić się mającą w dziesięciu równych ratach półrocznych począwszy od 15. Lipca 1885 r.

Utworzenie składu skór ordynarnych na większe rozmiary we Lwowie uchyliło potrzebę udzielania pożyczek towarzystwom handlu skór na prowincyi. Z tego powodu Wydział krajowy nie uwzględnił prośb o pożyczki wniesionych przez niektóre z tych towarzystw jak np. towarzystwo handlu skór w Jarosławiu, Drohobyczu i t. d.

W jednym wypadku jednak Wydział krajowy zrobił wyjątek, a mianowicie przy załatwianiu podania Towarzystwa szewców w Dąbrowie, stowarzyszenia zarejestrowanego z nieograniczoną poręką. Uwzględniając bowiem okoliczność, że towarzystwo to obok handlu skór utrzymuje własną garbarnię, udzielił mu Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 29. Marca br. L. 14444 na podstawie skryptu dłużnego pożyczkę w kwocie 3000 złr. w. a. na 3 od sta, spłacić się mającą w dwunastu równych ratach półrocznych począwszy od 1. Kwietnia 1884.

Na wniosek Wydziału powiatowego w Rudkach udzielił nadto Wydział krajowy Spółce handlu skór w Rudkach, stowarzyszeniu zarejestrowanemu z nieograniczoną poręką, rozporządzeniem z dnia 15. Grudnia 1882 L. 61976 zasiłek w kwocie 100 złr. w. a. na urządzenie sklepu.

Wreszcie wyznaczył Wydział krajowy na prośbę Zwierzchności gminnej w Starym Sączu rozporządzeniem z dnia 25. Lipca r. b. L. 37719 dla tamtejszego ucznia garbarskiego Alexandra Pawlikowskiego na dalsze kształcenie się za granicą stypendyum o rocznych 200 zł. w. a. na lat dwa.

5) Zwierzchność gminy w Starym Sączu wystosowała do Kuratorji dla spraw przemysłu domowego i drobnego prośbę, ażeby Kuratorja zajęła się podniesieniem rozmaitych gałęzi tamtejszego przemysłu a szczególnie kuśnierstwa.

W skutek podania tego wezwał Wydział krajowy na podstawie wniosku Kuratorji rozporządzeniem z dnia 30. Stycznia rb. L. 5157 wspomnianą Zwierzchność gminy, ażeby starała się nakłonić kuśnierzy Starosądeckich do zawiązania stowarzyszenia, przyczem oznajmił, że stowarzyszeniu takiemu gotów jest przyjść w pomoc przez udzielenie pożyczki. Równocześnie zaś udał się Wydział krajowy do wszystkich zarządów krajowych kolei żelaznych z prośbą, ażeby przy zakupywaniu kozuchów dla służby kolejowej uwzględniały kuśnierzy Starosądeckich. Wstawienie się Wydziału krajowego do zarządów kolei żelaznych odniosło skutek pożądaný o tyle, że wszystkie zarządy objawiły zamiar zaopatrywania się w kozuchy u kuśnierzy Starosądeckich a niektóre do tej pory dostawę już im poruczyły. Kiedy zaś w Starym Sączu zawiązało się stowarzyszenie pod nazwą: Spółka wyrobu i handlu towarów kuśnierskich Towarzystwo zarejestrowane z nieograniczoną poręką, udzielił Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 31. Lipca br. L. 38586 stowarzyszeniu temu na podstawie skryptu dłużnego pożyczkę w kwocie 5.000 złr. na 3 od sta spłacić się mającą w dziesięciu równych ratach półrocznych począwszy od 1. Stycznia 1885 roku.

6) W mieście Kołomyi, w którym przemysł garncarski jest bardzo rozpowszechniony, zawiązali garncarze, ażeby się uchronić od dalszego wyzyskiwania przez handlarzy, Towarzystwo handlu surowych materyałów garncarskich, Stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną trzykrotną poręką. Towarzystwo to wniosło w ciągu przeszłorocznej sesji sejmowej petycję o zasiłek lub pożyczkę bezprocentową. W skutek petycji powyższej, którą Wysoki Sejm przekazał Wydziałowi krajowemu niezadowolony, oraz późniejszego podania Towarzystwa z dnia 14. Listopada 1882. polecił Wydział krajowy zbadać stan rzeczy na miejscu, a poinformowany przez delegata swego o żywotności przedsiębiorstwa, udzielił Towarzystwu rozporządzeniem z dnia 9. Grudnia 1882. L. 61.402 zasiłek w kwocie 100 zł. w. a. na koszt zarządu, następnie zaś rozporządzeniem z dnia 23. Stycznia b. r. L. 3173 na podstawie skryptu dłużnego pożyczkę w kwocie 1.800 zł. w. a. na trzy od sta spłacić się mającą w ośmiu równych ratach półrocznych począwszy od 1. Stycznia 1884.

7) Za godny poparcia uznał dalej Wydział krajowy założony w Krakowie przez P. Barbarę Darowską zakład robót kościelnych i haftów, jako przedsiębiorstwo krajowe, mające dostarczyć wyrobów, które dotąd sprowadzać musiano z po za granic kraju, a nadto i z tego względu, że przedsiębiorstwo to nie tyle jest obliczone na zysk, ile raczej ma na celu dostarczenie zarobku kobietom. Na prośbę p. Darowskiej udzielił przeto Wydział krajowy roz-

porządzeniem z dnia 23. Marca r. b. L. 13.300 na rozszerzenie wspomnianego zakładu bezprocentową pożyczkę w kwocie 2.000 zł. w. a. zabezpieczoną na realności p. Darowskiej w Krakowie, a mającą się spłacić w dziesięciu równych ratach półrocznych poczynawszy od 1. Stycznia 1884.

8) Nakoniec udzielił Wydział krajowy na prośbę zarządu Towarzystwa św. Łukasza w Krakowie towarzystwu temu rozporządzeniem z dnia 17. Kwietnia r. b. L. 18.017 na wydawnictwo chromolitograficznych obrazów świętych zasiłek w kwocie 1.000 zł. w. a., przyznając mu równocześnie na ten sam cel pożyczkę w kwocie 2.000 zł. w. a. na trzy od sta. O wypłatę jednak przyznanej pożyczki zarząd Towarzystwa dotąd się nie zgłosił.

V.

P. Ludwik Wierzbicki, który, jak już wspomniano w tegorocznym sprawozdaniu z czynności Wydziału krajowego (str. 33), w ciągu roku bieżącego zwiedził szkoły przemysłowe w Jarosławiu, Przemyśle, Rzeszowie i Tarnowie jako delegat Wydziału krajowego, przedstawił w sprawozdaniu swem o stanie powyższych szkół pomiędzy innemi naglącą potrzebę utworzenia takichże zakładów także w innych większych miastach galicyjskich, a przedewszystkiem w Stanisławowie i w Tarnopolu. Uznając trafność zapatrywań p. Delegata, postanowił Wydział krajowy dołożyć starań, ażeby reprezentacye miast wspomnianych skłonić do założenia szkół przemysłowych, a w nadziei, że usiłowania te odniosą wkrótce skutek pożądany, wstawił w preliminarz funduszu krajowego na r. 1884. rub. XV. poz. 163 dla przyszłych szkół przemysłowych w Stanisławowie i Tarnopolu dotację w tej samej wysokości, jak dla istniejących już szkół tego rodzaju w Jarosławiu, Przemyśle, Rzeszowie i Tarnowie:

Na podstawie wyводу powyższego, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

- 1) Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego w sprawach przemysłu domowego i rękodzielniczego z dnia 24. Września 1883. L. 46.210.
- 2) Sejm upoważnia Wydział krajowy do objęcia rządowej szkoły garncarskiej w Kołomyi poczynawszy od 1. Listopada r. b. w zarząd kraju pod warunkiem, że c. k. Rząd przyzna na dalsze utrzymanie szkoły dotację roczną ze skarbu państwa przynajmniej wyrównyującą kosztom, jakie skarb państwa ponosił dotąd z tytułu utrzymania tegoż zakładu.

Lwów dnia 24. Września 1883.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:

Dr. Mikołaj Zyblikiewicz.

Sprawozdawca:

Dr. Józef Wereszczyński,

Członek Wydziału krajowego.

Statut

Szkoły koronkarskiej w Zakopanem.

§. 1.

Cel zakładu. Szkoła koronkarska w Zakopanem ma na celu kształcić koronkarki dla rozpo-
wszechnienia przemysłu koronkarskiego w Zakopanem i okolicznych miejscowościach.

Cel ten ma być osiągniętym przez popularne objaśnianie i praktyczną demon-
strację sposobów robienia koronek klockowych przy ciągłym ćwiczeniu w wykonywaniu
robót koronkarskich

§. 2.

**Czas trwa-
nia i plan
nauki.**

Czas nauki w zakładzie obejmuje trzy kursa sześciomiesięczne.
Nauki udziela się bezpłatnie na podstawie planu ustanowionego przez Wydział
krajowy.

§. 3.

**Warunki
przyjęcia
uczennic.**

Uczennica wstępująca do zakładu winna mieć najmniej lat 10.
Pierwszeństwo jako kandydatki do przyjęcia mają dziewczęta miejscowe, a z po-
między dziewcząt miejscowych te, które umieją czytać i pisać po polsku oraz nieco rachować
lub wykażą się świadectwem, że uczęszczały do szkoły ludowej

Zamiejscowe dziewczęta tylko wtedy do zakładu mogą być przyjęte, jeżeli nie
zgłosi się dostateczna liczba kandydatek miejscowych.

§. 4.

**Świa-
dectwa.**

Po ukończeniu wszystkich trzech kursów otrzymuje uczennica świadectwo z po-
stępu, pilności i zachowania się.

W świadectwie tem oznacza się postęp stopniami: bardzo dobry, dobry, dosta-
teczny, niedostateczny; pilność stopniami: chwalebna, dostateczna, niedostateczna; zachowanie
się, stopniami: zupełnie odpowiednie, odpowiednie.

§. 5.

**Nauczycie-
le.**

Nauki robienia koronek udziela zawodowo uzdolniona nauczycielka, której w razie
potrzeby dodaną będzie do pomocy nauczycielka pomocnicza. — Pomocnicę wybierać należy
o ile możności z grona koronkarek, które ukończyły naukę zawodową w szkole zakopańskiej.

Do udzielania nauk elementarnych wraz z nauką rysunków użyć należy przede wszystkim nauczycieli innych szkół miejscowych.

Nauczycielkę i pomocnicę mianuje Wydział krajowy, resztę nauczycieli powołuje miejscowy Komitet szkolny.

§. 6.

**Zarząd
i nadzór.**

Zakładem kieruje pod nadzorem Komitetu nadzorczego miejscowy Komitet szkolny na podstawie statutu oraz instrukcyi wydanej przez Wydział krajowy.

W skład Komitetu nadzorczego wchodzi:

- a) członkowie zaproszeni przez Wydział krajowy na protektorów zakładu;
- b) trzej członkowie mianowani przez Wydział krajowy a zamieszkali w Zakopanem lub w pobliżu tej miejscowości.

Członkowie ad b) stanowią miejscowy Komitet szkolny, w którego obradach bierze udział nauczycielka z głosem doradczym

Z grona członków miejscowego Komitetu szkolnego mianuje Wydział krajowy Opiekuna szkoły.

§. 7.

Zadaniem miejscowego Komitetu szkolnego jest:

- a) reprezentować zakład na zewnątrz;
- b) przestrzegać ścisłego wykonania planu nauki;
- c) starać się o zbyt dla wyrobów zakładu;
- d) uchylać budżet zakładu na podstawie preliminarza zestawionego przez Opiekuna szkoły w porozumieniu z nauczycielką i przedkładać takowy Wydziałowi krajowemu do zatwierdzenia;
- e) powoływać nauczycieli do nauk elementarnych i oznaczać wysokość ich wynagrodzenia w granicach budżetu;
- f) wydawać przepisy dyscyplinarne dla uczennic;
- g) przyjmować i wydalać uczennice na podstawie wniosków nauczycielki;
- h) orzekać na podstawie wniosków nauczycielki w przedmiocie klasyfikacyi uczennic i postępywania ich na kursa wyższe;
- i) przyjmować i wydalać służbę zakładową;
- l) przedkładać Wydziałowi krajowemu po zamknięciu każdego kursu sprawozdania o zakładzie, a w razie potrzeby także wnioski zmierzające do ulepszenia organizacyi zakładu.

§. 8.

Opiekun szkoły zawiaduje sprawami administracyjnymi zakładu oraz sprawuje na równi z nauczycielką władzę dyscyplinarną nad uczennicami i służbą.

§. 9.

Nadzór nad zakładem tak pod względem naukowym jak i administracyjnym sprawuje Inspektor fachowy mianowany przez Wydział krajowy

Inspektor może w porozumieniu z miejscowym Komitetem szkolnym poczynić wszelkie potrzebne zarządzenia, o ile takowe nie sprzeciwiają się statutowi lub instrukcyi (§. 6.) albo też nie pociągają za sobą przekroczenia ustanowionego budżetu.

§. 10.

Zwierzchnią władzą szkoły, rozstrzygającą ostatecznie we wszystkich sprawach zakładu się dotyczących, jest Wydział krajowy Król. Galicyi i Lodomeryi wraz z W. ks. Krakowskiem.

§. 11.

Fundusze.

Fundusz na założenie i utrzymanie zakładu stanowią:

- a) dar W. Pani Heleny Chłapowskiej w kwocie 1200 złr. w. a.;
- b) zasiłki pochodzące z darów osób chętnych dla zakładu;
- c) dochody własne zakładu uzyskane ze sprzedaży koronek wyrabianych w zakładzie;
- d) subwencye udzielane z funduszu krajowego.

§. 12.

Postanowienia ogólne.

Całe urządzenie szkoły koronkarskiej w Zakopanem, jej środki naukowe, niemniej zapasowe materiały i gotowe koronki wyrobione z materiału zakupionego z funduszków szkolnych są własnością funduszu krajowego, którą w razie zwinienia zakładu Wydział krajowy dowolnie rozporządzi.

Lwów, dnia 30. Stycznia 1883.

Alegat 2. Sprawozdania Wydziału krajowego do L 46.210.

Preliminarz kosztów założenia i utrzymania.

A. Koszta założenia.

1. Przebudowanie najętego budynku na pomieszczenie szkoły	115 złr. — ct.
2. Urządzenie i przybory do nauki:	
a) koszta zakupna	270 złr. — ct.
b) koszta przewiezienia do Zakopanego	63 „ 50 „ 333 „ 50 „
Razem	448 złr. 50 ct.

B. Koszta utrzymania.

		na	na
Wydatki.		1/2 roku	cały rok
		złr.	złr.
1. Płaca nauczycielki do nauki koronkarstwa	360	720	
2. Koszta podróży tejże nauczycielki	25	50	
3. Płace nauczycieli do nauk elementarnych i rysunków	200	400	
4. Usługa	48	72	
5. Najem budynku szkolnego	100	100	
6. Opał i światło	30	150	
7. Utrzymanie sprzętów	30	30	

8. Materyał (nici) i środki naukowe	60	100
9. Wydatki nieprzewidziane	22	23
Razem	900	1620

Dochody.

1. Dochód ze sprzedaży koronek	50	100
Pozostaje do pokrycia	850	1520

Lwów dnia 30. Stycznia 1883.

Alegat 3. Sprawozdania Wydziału krajowego do L. 46.210/83.

Statut

dla nauki kołodziejstwa i bednarstwa w Kamionce Strumiłowej.

§. 1.

Cel zakładu. Zakład w Kamionce strumiłowej, obejmujący warsztat zawodowy dla nauki kołodziejstwa i takiż warsztat dla nauki bednarstwa, ma na celu podnieść przemysł domowy i drobny kołodziejski i bednarski w powiecie Kamioneckim. W tym celu kształci zakład kołodziei i bednarzy:

1. przez praktyczną naukę wykonywania robót kołodziejskich i bednarskich przy użyciu ulepszonych narzędzi i przyrządów;
2. przez popularne, praktyczną demonstracją poparte wyjaśnienia sposobów przysposobienia i użycia drzewa, używanego do bednarstwa i kołodziejstwa;
3. przez dopełnienie wykształcenia ogólnego za pomocą nauki religii i nauk elementarnych wraz z nauką rysunków.

§. 2.

Czas trwania i plan nauki. Nauka w zakładzie trwa 2 do 3 lat stosownie do uzdolnienia ucznia. Udziela się nauki bezpłatnie na podstawie planu ustanowionego przez Wydział krajowy

§. 3.

Warunki przyjęcia uczniów. Uczeń wstępujący do zakładu winien mieć najmniej lat 10, a nie więcej jak lat 15, oraz udowodnić, że ukończył z dobrym postępem szkołę ludową lub w inny sposób nabył znajomości czytania i pisania po polsku, tudzież rachowania.

Pierwszeństwo jako kandydaci do przyjęcia mają chłopcy z powiatu Kamioneckiego, a z pomiędzy nich ci, którzy pracowali już w rzemiośle kołodziejskim lub bednarским.

Zamiejscowi tylko wtedy do zakładu mogą być przyjęci, jeżeli nie zgłosi się dostateczna liczba kandydatów miejscowych.

§. 4.

Świadectwa.

Po ukończeniu nauki otrzymuje uczeń świadectwo z postępu, pilności i zachowania się.

W świadectwie tem oznacza się postęp stopniami: bardzo dobry, dobry, dostateczny, niedostateczny; pilność stopniami: chwalebna, dostateczna, niedostateczna; zachowanie się stopniami: zupełnie odpowiednie, odpowiednie.

§. 5.

Nauczyciele.

Nauki kołodziejstwa i bednarstwa udzielają dwaj zawodowo uzdolnieni nauczyciele oraz pomocnicy ich (przodownicy), których liczba stosuje się do ilości uczniów.

Do udzielania nauki religii i nauk elementarnych użyć należy przedewszystkiem miejscowego proboszcza lub wikarego, oraz nauczycieli szkół miejscowych.

Nauczycieli zawodowych mianuje Wydział krajowy, pomocników zaś tudzież resztę nauczycieli powołuje miejscowy Komitet zarządzający.

§. 6.

Zarząd i nadzór.

Zakładem kieruje miejscowy Komitet zarządzający na podstawie statutu oraz instrukcyi wydanej przez Wydział krajowy.

W skład miejscowego Komitetu zarządzającego wchodzi:

- a) Prezes Rady powiatowej Kamioneckiej jako Przewodniczący;
- b) dwaj członkowie mianowani przez Wydział krajowy;
- c) dwaj członkowie mianowani przez Radę powiatową Kamionecką;
- d) dwaj członkowie mianowani przez Radę miejską Kamionki strumiłowej, z których przynajmniej jeden musi być kołodziejem lub bednarzem.

W obradach Komitetu biorą udział nauczyciele zawodowi z głosem doradczym.

Z grona członków miejscowego Komitetu zarządzającego mianuje Wydział krajowy kierownika zakładu.

§. 7.

Zadaniem miejscowego Komitetu zarządzającego jest:

- a) reprezentować zakład na zewnątrz;
- b) przestrzegać ścisłego wykonania planu nauki;
- c) starać się o zbyt dla wyrobów zakładu;
- d) uchwalać budżet zakładu na podstawie preliminarza zestawionego przez kierownika w porozumieniu z nauczycielami zawodowymi i przedkładać takowy Wydziałowi krajowemu do zatwierdzenia;
- e) powoływać pomocników i nauczycieli zawodowych, katechetę oraz nauczycieli do nauk elementarnych, niemniej oznaczyć wysokość ich wynagrodzenia w granicach budżetu;
- f) wydawać przepisy dyscyplinarne dla uczniów;
- g) przyjmować i wydalać uczniów na podstawie wniosków kierownika;

h) przedkładać Wydziałowi krajowemu corocznie sprawozdanie o zakładzie, a w razie potrzeby także wnioski, zmierzające do ulepszenia organizacji zakładu.

§. 8.

Kierownik zakładu sprawuje zarząd bezpośredni tak pod względem naukowym jak i administracyjnym i jest bezpośrednim przełożonym nauczycieli, uczniów i służby. W szczególności należy także do atrybucyi jego orzekanie na podstawie wniosków nauczycieli w przedmiocie klasyfikacyi uczniów, którzy ukończyli naukę w zakładzie, tudzież przyjmowanie i wydalenie służby zakładowej.

§. 9.

Nadzór nad zakładem tak pod względem naukowym jak i administracyjnym sprawuje Inspektor fachowy, mianowany przez Wydział krajowy.

Inspektor może w porozumieniu z miejscowym Komitetem zarządzającym poczynić wszelkie potrzebne zarządzenia, o ile takowe nie sprzeciwiają się statutowi lub instrukcyi (§. 6.), albo też nie pociągają za sobą przekroczenia ustanowionego budżetu.

§. 10.

Zwierzchnią władzą zakładu, rozstrzygającą ostatecznie we wszystkich sprawach zakładu się dotyczących, jest Wydział krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

§. 11.

Fundusze.

Fundusz na założenie i utrzymanie zakładu stanowią:

- a) Realność w Kamionce strumiłowej, zapisana pod liczbą konskrypcyjną . . . będąca własnością gminy miasta Kamionki strumiłowej i przez tęż gminę odstąpiona bezpłatnie na użytek zakładu na czas jego istnienia;
- b) Subwencya roczna gminy miasta Kamionki strumiłowej w kwocie potrzebnej na pokrycie kosztów usługi i oświetlenia;
- c) Subwencya powiatu Kamionki strumiłowej o rocznych 300 złr. w. a.;
- d) Materiał drzewny, dostarczany corocznie bezpłatnie przez JW. Stanisława hrabiego Badeniego w ilości
- e) Zasiłki pochodzące z darów osób chętnych dla zakładu;
- f) Dochody własne zakładu, uzyskane ze sprzedaży jego wyrobów;
- g) Subwencya udzielona z funduszu krajowego.

§. 12.

Postanowienia ogólne.

Całe urządzenie zakładu, jego środki naukowe, niemniej zapasowe materiały i gotowe wyroby, wykonane z materiału zakupionego z funduszków zakładu, są własnością funduszu krajowego, którą w razie zwinięcia zakładu Wydział krajowy dowolnie rozporządzi.

Lwów dnia 13. Lutego 1883.

Alegat 4. Sprawozdania Wydziału krajowego do L. 46.210/83.

Preliminarz kosztów założenia i utrzymania.

A. Koszta założenia.

	I.	Rok II. złr.	III.
1. Adaptacje i budowy.			
a) adaptacja budynku odstąpionego przez gminę	50.—	—	—
b) adaptacja budynku na kuźnię	—	80.—	—
c) postawienie pieca do gięcia obodów oraz potrzebne przyrządy	—	80.—	—
d) postawienie szopy do przechowania gotowych wozów i części składowych tychże	—	140.—	—
2. Inwentarz.			
a) Narzędzia dla kołodziei	534·60	534·60	534·60
b) „ „ bednarzy	345 65	345·65	345·65
c) „ stolarskie	69·81	—	—
d) „ do kuźni	—	699·16	—
e) Urządzenie (sprzęty) dla uczniów	59·60	26.—	20.—
f) „ dla nauczycieli	90.—	—	30.—
g) „ magazynu i drobne	50.—	—	—
Razem	1199 56	1905·41	930·25
		4035·22	

B. Koszta utrzymania.

	I.	Rok II. złr.	III.
Wydatki.			
1. Płaca nauczycieli.			
a) Dwaj nauczyciele kołodziejstwa i bednarstwa po 600 złr.	1200	1200	1200
b) Pomocnicy nauczycieli zawodowych po 400 złr.	—	800	1600
c) Katecheta	50	50	50
d) Nauczyciel do nauk elementarnych	284	284	284
e) Nauczyciel rysunków	100	100	100
2. Usługa i światło dostarczane przez gminę	—	—	—
3. Opał dostarczany przez JW. hr. S. Badeniego	—	—	—
4. Utrzymanie budynków i podatek	100	100	100

5. Kowal i pomocnik jego	—	710	710
6. Zakupno materiału drzewnego	50	100	100
7. „ żelaza	—	100	100
8. Uzupelnienie i naprawa inwentarza	—	100	100
9. Przybory naukowe	50	100	100
10. Wydatki nieprzewidziane	16	46	46
Razem		1850	3690
			4490

Dochody.

1. Dochód ze sprzedaży wyrobów	—	1000	1500
Pozostaje do pokrycia	1850	2690	2990

Lwów dnia 13. Lutego 1883.

Alegat 5. Sprawozdania Wydziału krajowego do L. 46.210/83.

Statut

warsztatu zawodowego dla nauki tkactwa w Horodence.

§. 1.

Cel zakładu. Warsztat zawodowy dla nauki tkactwa w Horodence ma na celu podnieść przemysł domowy i drobny tkacki w wymienionej miejscowości i jej okolicy.

W tym celu kształci warsztat tkaczy:

1. przez praktyczną naukę wykonywania robót tkackich przy użyciu ulepszonych warsztatów oraz ulepszonych narzędzi do przysposobiania przędzy;
- 2 przez popularne, praktyczną demonstracją poparte wyjaśnieniem sposobu wiązania i sznurowania osnowy oraz przez obznajomienie z wiadomościami najpotrzebniejszymi tkaczowi do ocenienia przędzy i tkanin.

§. 2.

Czas trwania i plan nauki. Nauka w zakładzie trwa pół roku do roku stosownie do uzdolnienia ucznia. Udziela się nauki bezpłatnie na podstawie planu ustanowionego przez Wydział krajowy.

§. 3.

**Warunki
przyjęcia
uczniów.**

Uczeń wstępujący do zakładu winien mieć najmniej lat 14 a nie więcej jak lat 17 oraz udowodnić, że ukończył z dobrym postępem szkołę ludową, lub w inny sposób nabył znajomości czytania i pisania po polsku, tudzież rachowania.

Pierwszeństwo jako kandydaci do przyjęcia mają chłopcy z miasta Horodenki i z powiatu Horodeńskiego, a z pomiędzy nich ci, którzy pracowali już w rzemiośle tkackim.

Zamiejscowi tylko wtedy do zakładu mogą być przyjęci, jeżeli nie zgłosi się dostateczna liczba kandydatów miejscowych.

Kandydaci, którzy przekroczyli 17. rok życia mogą wyjątkowo być przyjęci do zakładu, jeżeli posiadają już znaczną biegłość w swem rzemiośle i wstępują do zakładu w celu wydoskonalenia się w technice tkackiej przez zapoznanie się z ulepszonymi warsztatami tkackimi.

§. 4.

**Świa-
dectwo.**

Po ukończeniu nauki otrzymuje uczeń świadectwo z postępu pilności i zachowania się.

W świadectwie tem oznacza się postęp stopniami: bardzo dobry, dobry, dostateczny, niedostateczny; pilność stopniami: chwalebna, dostateczna, niedostateczna; zachowanie się stopniami: zupełnie odpowiednie, odpowiednie.

§. 5.

Nauczyciele.

Nauki tkactwa udziela zawodowo uzdolniony nauczyciel, któremu w razie potrzeby dodanym będzie do pomocy nauczyciel pomocniczy.

Nauczyciela zawodowego oraz w danym razie nauczyciela pomocniczego mianuje Wydział krajowy.

§. 6.

**Zarząd
i nadzór.**

Zakładem kieruje miejscowy komitet zarządzający na podstawie statutu, oraz instrukcyi wydanej przez Wydział krajowy.

W skład miejscowego Komitetu zarządzającego wchodzi:

- a) Prezes Rady powiatowej Horodeńskiej jako Przewodniczący;
- b) Dwaj członkowie mianowani przez Wydział krajowy;
- c) dwaj członkowie mianowani przez Radę powiatową Horodeńską;
- d) dwaj członkowie mianowani przez Radę miejską Horodenki, którzy o ile możliwości obadwaj winni być tkaczami.

W obradach Komitetu bierze udział nauczyciel zawodowy z głosem doradczym.

Z grona członków miejscowego Komitetu zarządzającego mianuje Wydział krajowy kierownika zakładu.

§. 7.

Zadaniem miejscowego Komitetu zarządzającego jest:

- a) reprezentować zakład na zewnątrz;
- b) przestrzegać ścisłego wykonania planu nauki;
- c) starać się o zbyt dla wyrobów zakładu;
- d) uchylać budżet zakładu na podstawie preliminarza zestawionego przez kierownika w porozumieniu z nauczycielem zawodowym i przedkładać takowy Wydziałowi krajowemu do zatwierdzenia;

- e) wydawać przepisy dyscyplinarne dla uczniów;
- f) przyjmować i wydalać uczniów na podstawie wniosków kierownika;
- g) przedkładać Wydziałowi krajowemu peryodyczne sprawozdania o zakładzie, a w razie potrzeby także wnioski zmierzające do ulepszenia organizacji zakładu.

§. 8.

Kierownik zakładu sprawuje zarząd bezpośredni, tak pod względem naukowym, jak i administracyjnym i jest bezpośrednim przełożonym nauczycieli, uczniów i służby. W szczególności należy także do atrybucyi jego orzekanie na podstawie wniosków nauczycieli w przedmiocie klasyfikacyi uczniów, którzy ukończyli naukę w zakładzie, tudzież przyjmowanie i wydalenie służby zakładowej.

§. 9.

Nadzór nad zakładem, tak pod względem naukowym, jak i administracyjnym sprawuje inspektor fachowy mianowany przez Wydział krajowy.

Inspektor może w porozumieniu z miejscowym Komitetem zarządzającym poczynić wszelkie potrzebne zarządzenia o ile takowe nie sprzeciwiają się statutowi lub instrukcyi (§. 6.) albo też nie pociągają za sobą przekroczenia ustanowionego budżetu.

§. 10.

Zwierzchnią władzę zakładu, rozstrzygającą ostatecznie we wszystkich sprawach zakładu się dotyczących, jest Wydział krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz W. Ks. Krakowskiem.

§. 11.

Fundusze.

Fundusz na założenie i utrzymanie zakładu stanowią:

- a) realność w Horodence. zapisana pod liczbą konskrypcyjną darowana zakładowi przez JWgo Jakóba br. Romaszkana;
- b) subwencya roczna gminy miasta Horodenki w kwocie 100 złr. w. a.;
- c) subwencya powiatu Horodeńskiego o rocznych 200 złr.;
- d) zasiłki pochodzące z darów osób chętnych dla zakładu;
- e) dochody własne zakładu uzyskane ze sprzedaży jego wyrobów;
- f) subwencye udzielane z funduszu krajowego.

§. 12.

Postanowienia ogólne.

Realność w której zakład się mieści, dalej całe urządzenie zakładu, jego środki naukowe niemniej zapasowe materiały i gotowe wyroby, wykonane z materiału zakupionego z funduszów zakładu, są własnością funduszu krajowego, którą w razie zwinięcia zakładu Wydział krajowy dowolnie rozporządzi.

Lwów, dnia 31. Sierpnia 1883.

Alegat 6. sprawozdania Wydziału krajowego do LW. 46.210/83.

Preliminarz kosztów założenia i utrzymania.

<i>A. Koszta założenia.</i>		Rok	
		I.	II.
1.	Adaptacja, budynku szkolnego	złr. 800.—	—
2. Inwentarz:			
a)	Warsztaty tkackie	„ 1000.—	500
b)	Warsztat stolarski wraz z narzędziami stolarskimi jakoteż sprzęty i narzędzia do urządzenia zakładu potrzebne	„ 154.13	12
	3. Kapitał obrotowy na zakupno przędzy	„ 500.—	—
	4. Rozmaite drobne	„ 45.87	18
Razem		złr. 2500.—	530
		złr. 3030	

B. Koszta utrzymania.

Wydatki.

1. Płace nauczycieli:			
a)	Nauczyciel tkactwa	złr. 600	
	2. Usługa	„ 120	
	3. Opał i oświetlenie	„ 120	
	4. Utrzymanie budynku i podatek	„ 100	
	5. Zużycie przędzy do nauki	„ 50	
	6. Uzupełnienie i naprawa inwentarza	„ 100	
	7. Przybory naukowe	„ 200	
	8. Wydatki nieprzewidziane	„ 10	
Razem		złr. 1300	

Lwów, dnia 31. Sierpnia 1883.